

7. KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA TERENU

W opracowaniu uwzględniono ogólne ustalenia zawarte w planie zagospodarowania opracowanym w 1981 r. przez mgr inż. arch. A. Rosińskiego i dr J. Augustyniaka. Dotyczą one w szczególności odtworzenia fosy i mostu. Uwzględniono również istotną część propozycji projektowych przedstawionych w koncepcji opracowanej w 1989 r. przez autorów niniejszego opracowania. W aktualnym opracowaniu koncepcji wzięto natomiast pod uwagę nowe wymagania wynikające z programu adaptacji zamku oraz z treści warunków technicznych obowiązujących (ze zmianami) od 1994 r. W szczególności dotyczą one wymogów dojazdu, parkowania, dostępności dla osób niepełnosprawnych.

W aktualnym rozwiązaniu koncepcji zagospodarowania uwzględniono również zmiany wynikające z późniejszych badań i ekspertyz technicznych oraz wyniki obserwacji w terenie dotyczących niektórych form wcześniejszego ukształtowania terenu utrwalonych aktualnymi formami zagospodarowania.

W relacjach z układem miejskim zaproponowano modyfikację kierunków dojścia pieszego w dostosowaniu do kierunków widoczności i trwałych elementów zagospodarowania terenu. Przewidziano również potrzebę dojazdu gospodarczego do strefy przy moście prowadzącym do bramy zamku oraz zapewnienia miejsc postojowych dla samochodów użytkowanych przez osoby pracujące na zamku.

Projektowany most przystosowany byłby jedynie dla ruchu pieszego. Przy zachowaniu 6 % spadku z poziomu przedbramia winien on rozpoczynać się na przyczółku wzniesionym około 2 m powyżej aktualnego poziomu terenu, którego ślady zachowały się jeszcze w układzie warstwic i który pierwotnie łączył się z groblą prowadzącą do miasta. Przyczółek ten zaprojektowano w formach nawiązujących do przebiegającego w tej strefie odcinka muru miejskiego i ukształtowano w formie pochylni prowadzącej na poziom mostu. Na poziom mostu zaprojektowano również schody na skraju przyczółka przy brzegu fosy.

Pod konstrukcją przyczółka przewidziano miejsce na dyskretną i łatwo dostępną lokalizację pomieszczenia na pojemniki ze śmieciami z terenu zamku, wiążąc ją z wykorzystaniem dojazdu gospodarczego.

Wymiary i kształt plateau zamkowego dostosowano do odległości brzegów fos od murów zamku stwierdzonych w toku badań. Wymiary tego rodzaju wykorzystano również do określenia długości mostu i rejonizacji przyczółka. Poziomy terenu wokół murów obwodowych określono w nawiązaniu do znanych poziomów posadowienia ścian tak, aby zapewnić zagłębienie fundamentów nie mniejsze niż 110 cm.

Z uwagi na znaczną różnicę poziomów pomiędzy progiem przedbramia i terenem w strefie dawnej grobli w południowej części wyodrębnionej posesji zamkowej dostęp do zamku dla osób niepełnosprawnych zaprojektowano z ciągu pieszego za pośrednictwem kładki usytuowanej na osi XIV wiecznej bramy nad wschodnim odcinkiem fosy. Na poziomie plateau zamkowego trasa dla niepełnosprawnych prowadzi będzie po powierzchni utwardzonej kratką trawnikową do drzwi awaryjnych łączących z pomieszczeniami przyziemia - usytuowanych w murze południowym zamku przy ryzalicie bramy. Projektowana kładka skróci drogę niepełnosprawnym z miasta do zamku. Spełni ona ponadto funkcję edukacyjną eksponując miejsce pierwotnego mostu i jego relacje z zamurowaną w XVI w pierwotną bramą w przyziemiu.

Zewnętrznie krawędzie fos zaprojektowano w nawiązaniu do kierunków utraconych warstwicami oraz wyznaczonych krawędziami dróg, ciągów pieszych i rozgraniczeń terenu. W związku z mniej regularnym ukształtowaniem fosy dostosowanym do nieregularności zewnętrznego zarysu murów zamkowych i trwałych elementów w otoczeniu zamku przewidziano również konieczność likwidacji części drzew (głównie młodych olch), które wysiały się i wyrosły na pochyłościach i na powierzchni dawnej fosy, głównie od strony zachodniej. Pojedyncze drzewa od strony południowej kolidują ponadto z projektowanym odcinkiem drogi dojazdowej do zamku.

Projektowane zagłębienie terenu strefie dawnej fosy mające przywrócić przestrzenne cechy wyodrębnienia plateau zamkowego i uczynić charakter dawnych przeszkód terenowych o funkcjach obronnych może uzyskać szerokości ograniczone odpowiednio przez późniejsze rozgraniczenia własności terenu oraz przez konieczność zapewnienia minimalnych szerokości projektowanych tras dojścia i dojazdu.

Projektowane zagłębienie terenu na śladzie dawnej fosy winno zapewnić dogodny spływ wód deszczowych z terenu plateau i zamku a proponowany przepust do znajdującego się blisko od strony wschodniej rozległego zbiornika wodnego winien umożliwić skuteczny odpływ z dna fosy.

Rozważając zasady zagospodarowania powierzchni terenu przyjęto propozycję utwardzenia drogi dojazdowej i części placu manewrowego kostką granitową, a pozostałej części placu ze stanowiskami postojowymi „kratką parkingową” umożliwiającą przerastanie darni. Ukształtowanie projektowanych chodników i ścieżek proponuje się przy pomocy nawierzchni żwirowej. Pozostała część powierzchni terenu łącznie z plateau zamkowym, skarpani i zagłębieniem fosy winna zostać obsiana trawą, ewentualnie z udziałem odpowiednio dobranych bylin i ziół.

W strefach przy projektowanym parkingu oraz przy wschodniej granicy terenu zaprojektowano fragmentaryczne dosadzenia drzew dla czytelnego wydzielenia przestrzeni wokół zamku od bezpośrednio przyległej zabudowy zagrodowej i gospodarczej.

8. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANYCH ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

8.1. Ogólna dyspozycja programu adaptacji ruin zamku

W dostosowaniu do określonych predyspozycji adaptacyjnych wyodrębnionych stref dawnych wnętrz zamkowych oraz do powierzchni poszczególnych pomieszczeń możliwych do pozyskania w ramach adaptacji określono projektowaną rejonizację poszczególnych zespołów funkcjonalnych.

Przyjmując, iż dostęp do zamku winien zapewnić most nad fosą prowadzący do bramy w skrzydle południowym uznano, że wnętrze bramy prowadzącej w głąb ruin winno stanowić przestrzeń otwartą - nie rekonstruowaną w formie pomieszczenia zakrytego stropem.

W strefie wysokiego parteru w skrzydle południowym zlokalizowano punkt informacji turystycznej, dostępny z wnętrza dawnego przejazdu.

W tymże skrzydle za punktem turystycznym usytuowano hall z klatką schodową i dźwigiem osobowym zapewniającymi komunikację ze strefą dawnego przyziemia poniżej poziomu XVI wiecznego dziedzińca. Kolejne pomieszczenie w skrzydle południowym na styku z dawnym skrzydłem zachodnim przeznaczono na salkę klubową, dostępną również od strony dziedzińca przez zrekonstruowany barokowy portal. Z tegoż pomieszczenia w dawnym otworze drzwiowym zaprojektowano wyjście a taras nad dawnymi pomieszczeniami VIII i V w przyziemiu skrzydła zachodniego.

We wspomnianych salach przyziemia zlokalizowano salę odczytową na 45 osób oraz salę gier świetlicowych z miejscem na tenis stołowy. Pomieszczenia te dostępne są za pośrednictwem klatki schodowej i dźwigu w skrzydle południowym. Dojście do nich prowadzi przez salkę ze stołem bilardowym, przy której usytuowano szatnię dla uczestników gier świetlicowych i słuchaczy odczytów. We wschodniej części przyziemia w skrzydle południowym zlokalizowano zespół toalet dla pań i panów oraz dla osób niepełnosprawnych.

W skrzydle wschodnim na wysokim parterze zlokalizowano zespół biblioteki gminnej obejmujący wypożyczalnię, czytelnię, pracownię biblioteczną z magazynem podręcznym oraz magazyn książek.

W przyziemiu tego skrzydła usytuowano ciąg trzech pomieszczeń przeznaczonych na ekspozycję dzieł zamek oraz zabytkowych przedmiotów odnalezionych w toku badań.

Dostęp do tych pomieszczeń zapewnić mogą schody projektowane na śladach dawnych schodów przy ścianie wieży oraz korytarz w przyziemiu prowadzący z hallu przy klatce schodowej z dźwigiem znajdujące się w skrzydle południowym.

W gabarycie rekonstruowanej dolnej części wieży usytuowano dwie kondygnacje użytkowe mające stanowić przestrzeń ekspozycyjną oraz schody prowadzące na taras widokowy ukształtowany na stropie wyższej kondygnacji.

Z drugiej kondygnacji wieży zaprojektowano wyjście na taras usytuowany nad pomieszczeniami wysokiego parteru w północnej części skrzydła wschodniego.

Nad stropami pozostałych pomieszczeń tego skrzydła oraz nad stropami pomieszczeń skrzydła południowego zaprojektowano tzw. zielone dachy ukształtowane w oparciu o sprawdzone systemy dachowe przy pomocy odpowiednio dobranych ziół, mchów i porostów.

Nad zasypianymi w XVI w. pomieszczeniami skrzydła północnego zaprojektowano odtworzenie bruku podobnie jak na pozostałych obszarze dziedzińca.

Zespół pomieszczeń technicznych obejmujący wentylatornię, kotłownię i magazyn oleju opałowego zaprojektowano w strefie przyziemia w zachodniej części pod powierzchnią dziedzińca.

Doświetlenie światłem dziennym pomieszczeń z okienkami tunelowymi usytuowanych w przyziemiu oraz pomieszczeń pozbawionych możliwości umieszczenia okien w ścianach zaprojektowano przy pomocy systemu świetlików rurowych.

8.2. Warunki bezpieczeństwa pożarowego

Projektowany program użytkowania ruin zamku oraz projektowany sposób rozmieszczenia tego programu kwalifikują obiekt do kategorii zagrożenia ludzi ZL III. Jest to budynek niski - o gabarytach stropów poniżej 12 m. Odporność ogniowa budynku o kategorii ZL III w grupie budynków niskich kwalifikuje się do klasy C przy czym dla budynków do wysokości 2 kondygnacji, gdy poziom stropu nad pierwszą kondygnacją nie przekracza wysokości 9 m nad poziomem terenu dopuszcza się obniżenie wymaganej klasy odporności pożarowej do klasy D. Rozwiązania konstrukcyjne winny zatem uwzględniać materiały nie rozprzestrzeniające ognia lub słabo rozprzestrzeniające ogień.

Cała powierzchnia użytkowa ruin zamku tworzy jedną strefę pożarową.

Projektowany układ komunikacji pionowej i poziomej zapewnia dogodne warunki ewakuacji.

Dla zachowania bezpieczeństwa pożarowego przewiduje się wyposażenie obiektu w hydranty poż. usytuowane w strefach projektowanych klatek schodowych.

Projektowany sposób zagospodarowania terenu zapewnia dogodnie warunki dostępności obiektu dla akcji gaśniczej.

3.3. Warunki dostępności dla osób niepełnosprawnych

Dogodne warunki dostępności dla osób niepełnosprawnych zapewnia kładka projektowana nad wschodnim odcinkiem fosy, wejście w poziomie przyziemia z terenu plateau zamkowego, brak barier w progach oraz połączenie korytarzem w poziomie przyziemia pomieszczeń w skrzydle wschodnim ze skrzydłem południowym, w którym zaprojektowano odpowiednio przysposobiony dźwig łączący obydwie poziomy użytkowe zamku.

Ukształtowanie powierzchni dziedzińca oraz pochylnie projektowane dla pokonania różnic poziomu tarasów nad skrzydłem zachodnim umożliwiają swobodne poruszanie się po całym terenie zamku. Zapewniony jest również łatwy dostęp na poziom wysokiego parteru w wieży. Ograniczony zostanie jedynie dostęp na wyższe poziomy wieży oraz na poziom tarasu nad skrzydłem wschodnim. Będzie on możliwy wyłącznie z wykorzystaniem projektowanych chodów we wnętrzu wieży. Dla osób niepełnosprawnych przewidziano również odpowiednio wyposażoną kabinę w zespole pomieszczeń sanitarnych.

3.4. Projektowane rozwiązania przestrzenne

W oparciu o szczegółową analizę przyjętych założeń ogólnych oraz uwarunkowań przestrzennych występujących w architekturze zamku dążono do określenia ramowych zasad przestrzennego ukształtowania ruiny. Przyjęto, iż właściwe zabezpieczenie przed niekontrolowanym dostępem z zewnątrz zapewnia mur obwodowy o wysokości nie mniejszej niż 3 m od poziomu terenu, zaś właściwe warunki bezpieczeństwa dla zwiedzających zapewnią mury i balustrady nie niższe niż 1,10 m, oddzielające projektowane tarasy zamkowe od niższych poziomów zamku. Wielkości te kształtują ogólne ramy dla kompozycji przestrzennej elementów trwałej ruiny.

W odniesieniu do rekonstruowanych fragmentów ścian przyjęto natomiast zasadę unikania form i faktur kontrastujących z zachowanymi formami ruiny. Przyjęto, iż nowe fragmenty winny wyodrębniać się jedynie odpowiednim zróżnicowaniem opracowania spoin, mającym określone różnice faktury ścian. Wyodrębnione fazy budowlane winny być natomiast

zróżnicowane sposobem ukształtowania wątków i zastosowaniem materiałów charakterystycznych dla poszczególnych wyodrębnionych faz.

Uznano, iż najwłaściwszym działaniem projektowym w kontekście zachowanych form winno być przestrzenne „wtopienie” w ten kontekst nowych elementów, rekonstruowanych w wybranych strefach budowli zamkowych. Przyjęto również konieczność odpowiedniego dostosowania form nadbudowywanych i uzupełnianych do charakteru form ukształtowanych w wyniku naturalnej destrukcji. Uznano, że przedmiotem rekonstrukcji mogą być tylko te elementy architektury zamku, których forma możliwa jest do jednoznacznego odczytania i odtworzenia w oparciu o zachowane relikty.

Zgodnie z przyjętymi zasadami uzupełniania substancji i formy ruiny oraz stosownie do przyjętych założeń usytuowania zamku zaprojektowano następujące istotniejsze interwencje przestrzenne związane z udostępnieniem ruin oraz z możliwościami pozyskania pomieszczeń dla potrzeb adaptacji:

1. Nadbudowę ścian przedbramia do wysokości zabezpieczającej wejście do zamku.
2. Konserwację oraz drobne uzupełnienia relikwów wieży bramnej, utrwalające czytelną część form przestrzennych zachowanego układu bramy oraz odtworzenie odcinków ościeży i odcinkowego łuku nad otworem dawnej bramy w południowym licu wieży.
3. Odbudowę dolnej części gabarytu ośmiobocznej wieży i umiejscowienie w odbudowanej kubaturze dwóch współcześnie ukształtowanych kondygnacji pomieszczeń ekspozycyjnych oraz tarasu widokowego ponad stropem tych pomieszczeń.
4. Wykonanie stropów żelbetowych płytowo zebrowych i płytowych nad pomieszczeniami V i VIII skrzydła zachodniego oraz nad pomieszczeniami przyziemia w skrzydle południowym i wschodnim łącznie z nadbudową odcinków ścian tych skrzydeł w strefie przyziemia, a w szczególności zniszczonych ścian południowo wschodniego narożnika zamku.
5. Odtworzenie zejść do piwnic w ścianach Nr 5, 8 i 12 w oparciu o zachowane pozostałości stopni i sklepień.
6. Fragmentaryczną nadbudowę zachowanych ścian dziedzińca Nr 5, 12 i 8 w celu ukształtowania zejść do piwnic i otworów do pomieszczeń przyziemia uzyskania przestrzennej czytelności wnętrza dziedzińca oraz dopełnienia gabarytów adaptowanych wewnątrz w strefie wysokiego parteru. Wiązać się to będzie również z nadbudową odcinków murów nr 3 i 4.
7. Wmontowanie w pierwotne miejsce w odtworzonej części ściany Nr 12 elementów kamieniarki portalu z herbem Łada odnalezionych podczas badań (lub ich wiernej kopii).

5. Wykonanie żelbetowych stropów płytowych nad pomieszczeniami wysokiego parteru.
7. Wbudowanie w przestrzeń pomieszczeń nr XI i XIII dodatkowych ścianek przeszklonych wyodrębniających strefy przeznaczone dla osób zatrudnionych w zamku.
10. Ukształtowanie sylwet korony murów obwodowych z fragmentaryczną nadbudową wybranych elementów ścian.
11. Ukształtowanie poziomów pomieszczeń w przyziemiu i na wysokim parterze oraz poziomów dziedzińca.
12. Ukształtowanie tarasów widokowych nad pomieszczeniami przyziemia w skrzydle zachodnim oraz nad pomieszczeniami XIII i XIV wysokiego parteru w skrzydle wschodnim.
13. Ukształtowanie stropodachu w formie zielonych dachów nad pomieszczeniami skrzydła południowego oraz nad pomieszczeniami VII i XII w skrzydle wschodnim.

9. ZESTAWIENIE ELEMENTÓW PROGRAMU UŻYTKOWEGO

WYSOKI PARTER

W 1	- PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ	39,6 m ²
W 2	- HALL	18,4 m ²
K 1	- KLATKA SCHODOWA Z DŹWIGIEM	17,2 m ²
W 3	- POKÓJ KLUBOWY	36,8 m ²
W 4	- POM. GOSPODARCZE	13,6 m ²
W 5	- PRZEDSIONEK	6,4 m ²
W 6	- PARTER WIEŻY - EKSPOZYCJA	33,0 m ²
W 7	- CZYTELNIĄ	24,0 m ²
W 8	- WYPOŻYCZALNIA	20,9 m ²
W 9	- PRACOWNIA BIBL. I MAGAZYN PODRĘCZNY	33,0 m ²
W 10	- MAGAZYN KSIĄŻEK	32,3 m ²
W 11	- WNETRZNE BRAMY	15,7 m ²
T 1	- TARAS	162,9 m ²
T 2	- TARAS	67,7 m ²

POZIOM + 6 m

M 1	- 1 P. WIEŻY - EKSPozyCJA	42,0 m ³
T 3	- TARAS WIDOKOWY	44,7 m ²

POZIOM +10 m - TARAS WIEŻY

T 4	- TARAS WIDOKOWY	46,6 m ²
P.U. TARASÓW		321,9 - 15,7 - 306,2 m ²

PRZYZIEMIE

K 1	- KLATKA SCHODOWA	17,0 m ²
P 1	- HALL	17,1 m ²
P 2	- SZATNIA	10,9 m ²
P 3	- BILARD	33,6 m ²
P 4	- TENIS STOŁOWY, GRY ŚWIETLICOWE	68,0 m ²
P 5	- SALA ODCZYTOWA	72,6 m ²
P 6	- WENTYLATORNIA	24,4 m ²
P 7	- KOTŁOWNIA	16,8 m ²
P 8	- POM. TECHNICZNE	9,8 m ²
P 9	- PRZEDSIÓNEK	13,3 m ²
P 10	- KORYTARZ	29,4 m ²
P 11	- TOALETY	33,4 m ²
P 12	- EKSPozyCJA	23,6 m ²
P 13	- PIWNICA POD BRAMĄ	13,3 m ²
P 14	- POM. GOSPODARCZE	29,2 m ²
P 14A	- LOCH	8,6 m ²
P 15	- EKSPozyCJA	20,3 m ²
P 16	- EKSPozyCJA	17,2 m ²
P 17	- EKSPozyCJA	28,0 m ²
P 18	- EKSPozyCJA	26,0 m ²
P.U. POMIESZCZEŃ		811,7 m ²

10. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZAMIERZONYCH ROZWIĄZAŃ TECHNICZNYCH

10.1. Roboty budowlane

Rozwiązaniem technicznym przeważającym w problematyce projektowanych zamierzeń konserwatorskich jest naprawa i utwalenie zachowanych murów oraz zabezpieczenie przez nadbudowę nowych warstw z zastosowaniem piaskowca ze złóż lokalnych na zaprawie wapienno-trasowej. Fragmenty murów wymagają uzupełnienia cegłą lub wątkiem mieszanym z udziałem cegły. Pod koroną tych murów przewidziano wykonanie odpowiedniej izolacji poziomej. Fragmenty ścian o koronie ukształtowanej malowniczo w wyniku naturalnej destrukcji przewidziano do pozostawienia w stanie odsonietym w czasie badań z zabezpieczeniem korony murów metodą nasączenia odpowiednimi preparatami hydrofobizującymi powierzchnię kamienia i zaprawy.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące problematyki technologiczno konserwatorskiej stanowiąc będą przedmiot wyodrębnionego opracowania.

Wychyloną na zewnątrz bryłę przedbramia przewidziano do pozostawienia w formie odkształconej, projektując powiązanie jej z murem zamku konstrukcją żelbetową utrwalającą sztywne wychylenie ścian.

W podobny sposób przewidziano utwalenie i stabilizację wychylonego muru północnego.

gabaryt wieży zaprojektowano w formie obudowy zewnętrznych powierzchni stosunkowo cieńszymi ścianami rzędu 85 cm z piaskowca na zaprawie wapienno-trasowej kształtującego lico zewnętrzne i pozostawiającego „dziką” oraz nieregularną fakturę wnętrza. Oparcie stropów zaprojektowano na szkieletcie żelbetowym wyznaczającym hipotetyczne cwałędzie wewnętrzne dawnej grubości ścian wieży. Słupy te połączone wieńcem o planie ósmiobocznym podtrzymują stropy ukształtowane w formie płyt żelbetowych. Również biegi schodów pomiędzy kondygnacjami wieży zaprojektowano jako żelbetowe konstrukcje płytowe.

Nad adaptowanymi pomieszczeniami przyziemia i wysokiego parteru zaprojektowano stropy żelbetowe. W części pomieszczeń przewidziano umieszczenie pod stropem belek drewnianych. Na stropach przewidziano konieczność wykonania odpowiednich warstw izolacji cieplnej i przeciwwilgociowej, a na tarasach posadzek z płyt ceramicznych.

Na stropodachach nad pomieszczeniami wysokiego parteru w skrzydłach południowym i wschodnim przewidziano ukształtowanie tzw. zielonych dachów z udziałem ziół, mechów i porostów wg systemów posiadających odpowiednie atesty.

Podziały wewnętrzne pomieszczeń w wypożyczalni książek oraz w punkcie informacji turystycznej przewidziano ściankami przeszklonymi typu „Deko” z drzwiami ze szkła hartowanego bez ram i ościeżnic.

Posadzki w pomieszczeniach przyziemia i wysokiego parteru przewiduje się z płytek ceramicznych ułożonych na warstwach izolacyjnych. Wymiary płytek winny zostać dostosowane w poszczególnych pomieszczeniach - do wielkości płytek odnalezionych w tych strefach w toku badań. W pomieszczeniu toalet zaprojektowano posadzkę z terakoty.

Na tarasie nad pomieszczeniem Nr IV przewidziano konserwację i uzupełnienie zachowanej posadzki z cegły na płask. Na powierzchni dziedzińca przyjęto konieczność utrwalenia wybranych fragmentów dawnego bruku. Pozostałe powierzchnie dziedzińca ukształtowane ze spadkami dla potrzeb odwodnienia postuluje się utwalić nawierzchnię brukową.

Faktura ścian z piaskowca z fragmentami wątków ceglanych w strefie części wtórnych otworów po uzupełnieniach, wzmocnieniu, utrwaleniu, spoinowaniu i hydrofobizacji lica winna zachować charakter „surowy” na licu wszystkich ścian zewnętrznych oraz większości adaptowanych wewnątrz przyziemia. Przyjęto przy tym, iż nadbudowane fragmenty murów winny być wyodrębnione w stosunku do zachowanych płaszczyzn przy pomocy odpowiednio ukształtowanej i podbarwionej spoiny.

Ściany wewnętrzne w adaptowanych pomieszczeniach wysokiego parteru, w których zachowały się ślady dawnych tynków winny zostać pokryte tynkiem wapiennym. Tynk renowacyjny zaprojektowano na ścianach pomieszczenia nr X w przyziemiu oraz na ścianach pomieszczeń technicznych.

Obudowę ścian pomieszczenia nr XI w przyziemiu przeznaczonych na toalety zaprojektowano z płyt włóknisto cementowych na ruszcie stalowym obłożonych glazurą do wysokości 210 cm.

W ościeżach otworów okiennych i drzwiowych zachowanych częściowo w ścianach 5 i 12 na wysokim parterze zaprojektowano odtworzenie prostych obramień kamiennych o formach opartych na fragmentach kamieniarki odnalezionych w toku badań.

Przyjęto, iż okna w obramieniach kamiennych winny być wykonane w konstrukcji zespolonej i szklone szkłem witrażowym „w olów” oraz zabezpieczone przy pomocy krat.

Drzwi zewnętrzne w obramieniach kamiennych zaprojektowano jako szponowe obite blachą, wzmocnioną dekoracyjną kratą z płaskowników.

Zamknięcie otworu bramy przewidziano masywną kratą stalową.

Drzwi wewnętrzne techniczne - szponowe w przyziemiu i płycinowe w pomieszczeniach wysokiego parteru.

Doświetlenie części pomieszczeń zaprojektowano przy pomocy świetlików rurowych typu „suntunnel” osadzonych w stropodachach, na tarasach lub na koronach murów.

Wykończenie stopni schodów łączących przyziemie z wysokim parterem przewidziano przy pomocy stopnie dębowych.

Istotnym elementem komunikacji zewnętrznej jest most projektowany nad fosą zamkową. Przyjęto, iż winien to być most pieszy o szerokości około 2,70 m. Konstrukcja mostu winna zawiązywać do tradycyjnych prostych konstrukcji mostowych. Winien to być zatem tzw. most leżajkowy o konstrukcji drewnianej opartej na słupach bitych w dno fosy, na belkach ułożonych na kolejnych przęsłach słupów w poprzek kierunku mostu i na legarach z belek ułożonych w kierunku wzdłużnym.

Na konstrukcji tej winno spoczywać deskowanie mostu zabezpieczone balustradami z drewna. Analogiczną konstrukcję winna posiadać kładka dla osób niepełnosprawnych.

10.2. Instalacje techniczne

W celu zapewnienia możliwości użytkowania przestrzeni zamku w sposób zgodny z projektowanym przeznaczeniem przyjęto potrzebę wyposażenia obiektu w następujące instalacje techniczne:

- Dźwig osobowy typu Easylife przystosowany do użytkowania przez osoby niepełnosprawne - łączący wysoki parter z pomieszczeniami w strefie przyziemia.
- Instalację wentylacji mechanicznej wraz z pomieszczeniem wentylatorni obsługującą sale odczytową.
- Instalację centralnego ogrzewania zasilaną z kotłowni na olej opałowy ze zbiornikami oleju w wyodrębnionym pomieszczeniu pod poziomem dziedzińca. W większości pomieszczeń przewidziano system ogrzewania podłogowego. Przyjęto przy tym odpowiednie zróżnicowanie parametrów temperatur grzewczych stosownie do przeznaczenia pomieszczeń i okresów ich użytkowania.
- Instalację wodociągową - zasilaną z gminnej sieci wodociągowej - obsługującą zespół toalet, umywalki w zespołach klubu i biblioteki oraz hydranty ppoż. Podgrzewanie wody przewidziano za pomocą elektrycznych podgrzewaczy przepływowych.
- Instalację kanalizacji sanitarnej obsługującą pomieszczenia i przybory sanitarne-łącznie z zespołem opróżniających okresowo zbiorników na ścieki w strefie placu manewrowego.
- Instalację odprowadzenia wód opadowych z tarasów, stropodachów i dziedzińca zamku do zagłębienia fosy.

Przyjęto, iż wody opadowe z tarasów i stropodachów winny być odprowadzane systemem podejścieniowym Geberit Pluvia, z zastosowaniem wpustów podgrzewanych w okresie zimowym.

- Instalacje elektryczne
 - siły do urządzeń dźwigu i wentylacji mechanicznej
 - oświetlenia ogólnego i gniazdek wtykowych
 - oświetlenia ewakuacyjnego

Instalację odgromową

Przewidziano również potrzebę przygotowania instalacyjnego do rozprowadzenia instalacji ^{tele}technicznych do zespołu biblioteki, punktu informacji turystycznej i sali odczytowej.

11. POSTULOWANY ZAKRES PRAC BADAWCZYCH

Realizacja robót konserwatorskich i adaptacyjnych w zakresie określonym w opracowaniu koncepcji będzie wymagała uściślenia i rozszerzenia zasobu informacji zgromadzonych podczas dotychczasowych badań archeologicznych.

Dotyczyć to winno tych części obiektu, które zostały w mniejszym stopniu spenetrowane w toku badań, a zgodnie z zamierzeniami koncepcji będą podlegały pracom adaptacyjnym.

Na etapie kontynuacji prac projektowych przeprowadzenia dodatkowych badań wykopaliskowych wymaga zachodnia część dziedzińca o powierzchni 64,5 m². W strefie tej, w gabarycie ok. 3 m pod obecną powierzchnią terenu przewidziano bowiem zlokalizowanie zespołu pomieszczeń technicznych mających obsługiwać instalacje projektowane w obrębie zamku.

Wyniki badań będą miały tu bezpośredni wpływ na szczegółowe rozwiązania projektowe tego zespołu pomieszczeń.

Przewiduje się również potrzebę prowadzenia prac wykopaliskowych w trakcie prac budowlanych. Badania te winny być prowadzone równoległe do prac budowlanych i winny dotyczyć wybranych fragmentów struktury w niższych warstwach kulturowych, nie rozpoznanych jeszcze w pełni w ramach wcześniejszych badań.

Niezbędne jest również ze względu na charakter adaptowanego obiektu, aby inwestor zapewnił nadzór archeologiczny nad realizacją robót budowlanych współdziałający w toku robót z nadzorem autorskim.

Należy przewidywać ponadto, iż w toku realizacji robót budowlanych mogą zaistnieć nowe odkrycia wzbogacające obecny stan wiedzy o architekturze zamku. Odkrycia takie

mogą wymagać również odpowiednich modyfikacji elementów rozwiązań projektowych. Odkrycia nierozpoznanych dotychczas lub nie odsłoniętych elementów struktury wymagać będą udokumentowania oraz wprowadzenia stosownych uzupełnień w dokumentacji technicznej.

12. UWAGI OGÓLNE

Okazałe ruiny zamku w Inowłodzu ukryte przez wiele lat pod zwałami ziemi i gruzu zostały odsłonięte i szczegółowo rozpoznane w wyniku badań archeologiczno architektonicznych przeprowadzonych w latach 1977-1985.

Odsłonięcie zachowanych w znacznym stopniu ruin i odkrycie w ich wnętrzu wielu cennych zabytków ruchomych wydatnie wzbogaciło wcześniejszy stan wiedzy o architekturze zamków kazimierzowskich.

Odsłonięte ruiny stanowią cenny nieznaný wcześniej zabytek XIV wiecznej architektury obronnej, podlegającej przekształceniom modernizacyjnym w toku swych późniejszych dziejów.

Stanowią one również dużą atrakcję turystyczną z uwagi na swą malowniczość, na znakomitą ekspozycję w otaczającym krajobrazie oraz na walory dydaktyczne wynikające z potencjalnej czytelności zachowanych i fragmentarycznie uzupełnionych form przestrzennych i urządzeń obronnych dawnego zamku.

Połączenie turystycznych funkcji zabytku z funkcjami z zakresu upowszechniania kultury stwarza tym większe możliwości efektywnej rewitalizacji obiektu w formie trwałej ruiny i wyznacza mu ważną rolę w kulturowej i turystycznej aktywizacji miasta.

Można sądzić również, że utrwalone i zaadaptowane ruiny zamku staną się istotnym elementem przestrzennej tożsamości miasta, a także znaczącym akcentem w jego sylwecie i panoramie.

Ambitne zamierzenie władz i społeczeństwa Gminy nie jest oczywiście zamierzeniem łatwym, zarówno z uwagi na szereg uwarunkowań technicznych wymagających starannego rozwiązania w toku prac adaptacyjnych, jak i na konieczność pozyskania odpowiednich środków niezbędnych dla realizacji tak znacznego zadania.

Należy sądzić jednak, że suma korzyści z realizacji tego zamierzenia wzbogacających wizerunek kulturowy miasta i sprzyjających rozwojowi gospodarczemu przez rozwój turystyki przewyższy znacznie niezbędne nakłady kosztów społecznych i finansowych.

brunz. architekt
HENRYK JAWOROWSKI
profesor nadzw. Politechniki Łódzkiej
upr. bud. do projektowania bez ograniczeń
w specjalności architektonicznej nr 873/57
prawa twórcy leg. nr 445